

BABSZEM JANKÓ

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember meg egy szegény asszony. Nem volt nekik egy csepp gyermekök sem, pedig az asszony mindig azon sírt-rítt, mindig azon kérte az Istent, hogy áldja meg őt egy fiú-gyermekkel.

Egyszer az ember kint volt a tanyáján, szántogatott két ütött-kopott girhes ökrön, az asszony meg azalatt ételt főzött neki.

Amint ott főzögetett, amint főzögetett, megint eszibe jutott, hogy milyen jó volna, ha most egy fia volna, aki kivigye az apjuknak az ételt: „Ó én Uram, Istenem – mormolja magában –, csak egy akkorka kis gyermeket adj, mint egy babszem, holtomig mindig áldalak érte!” Alig mondta ezt ki, ott termett egy babszemnyi kisfiú előtte a padkán, elkiáltotta magát:

– No, édesanyám, itt vagyok! Hanem mármost nekem főzzön gombócot, mert olyan éhes vagyok, mint a farkas. Azután majd kiviszem édesapámnak az ételt, ha jóllaktam. De úgy főzzön kend, mintha huszonnégyszázszáznak főzne.

Főzött neki az asszony fél véka* lisztből gombócot, kitálalta elibe. Babszem Jankó az utolsó falatig megette. Kérdezi tőle az anyja:

– No, fiam, jóllaktál?

– Dehogyan laktam, édesanyám, még fél fogamra is kevés volt, azért főzzön még kend!

Megint főzött neki fél véka lisztből, megint mind egy falatig megette Jankó. Kérdezi megint az anyja:

– No, fiam, jóllaktál-e már?

– Dehogylaktam, édesanyám, tán még éhesebb vagyok! Jó lenne, ha főzne még kend!

Megint főzött az asszony egy véka lisztből, azt is megette a fiú. Kérdezi az anyja:

– No, fiam, jóllaktál-e már valahára?

– Ettem, édesanyám, ettem. Hanem mármost hol van az az étel, hadd vigyem édesapámnak!

Kitálalta az asszony egy szilkébe* az ételt, azt belekötözte egy kasornyába,* s nagy sok ellenkezés után – mert eleinte nem bízott benne, hogy elbírja – odaadta Jankónak, hogy nohát vigye. Fejére kapta Jankó, szaladt vele ki a tanya felé. Amint ment, mendegélt, előtalált egy hatökrös szekeret egy béressel. Jankó el volt fáradva; kapta magát, feltette az ételt hátul a szekérre, maga meg bebújt az egyik ökör fülébe. Amint így mentek, elkezdett a béres fütyölni. Csak hallgatja Jankó, egyszer aztán nem állhatja szó nélkül. Kiszól az ökör füléből:

– De hegyes, haj! De majd nem lesz az olyan hegyes; voltam a kovácsnál, hogy reszeljen el belőle.

Hallja ezt a béres, nézeget szét, hogy ki beszél hozzá, de nem lát senkit. Megint elkezd fütyölni, megint kiszól Jankó:

– De hegyes, haj! De majd nem lesz az olyan hegyes; voltam a kovácsnál, hogy reszeljen el belőle.

Megint fülel a béres: „De már itt csakugyan beszél valaki!” Néz mindenfelé, nem lát senkit.

„No – gondolta magában –, talán csak a szél volt.” Megint rákezdte a fütyöt, megint kikiáltott Jankó:

– De hegyes, haj! De majd nem lesz az olyan hegyes; voltam a kovácsnál, hogy reszeljen el belőle.

Erre aztán megijedt a béres, nem mert többet fütyölni, hanem meglapult, mint a légy Szent Mihály-nap után.

Egyszer – jó idő múlva – szól az ökörnek:

– Csálé, Bimbó!

Jankó kikiált az ökör füléből:

– Csak azért is hajszt, Bimbó!

Megint szól a béres:

– Hajszt, Csákó!

Megint kikiált Jankó:

– Csak azért is csálé, Csákó!

„De már itt sehogy se megy istenesen a dolog” – gondolja a béres. De azért még egyszer megpróbált szólni az ökörnek:

– Csálé, Bimbó, hajszt, Csákó!

Megint kikurjant Jankó:

– Csak azért is csálé, Csákó, hajszt, Bimbó!

De már erre a béresnek is inába szállott a bátorsága.

Itt akárhogy, mint, de ördögnek kell lenni! Uccu! – mintha ostorral csapnák, megoldotta a kereket, elszaladt, hogy az agár se érte volna utol. Jankó pedig az ökörhajtó ostort kezébe vette, elkezdett vele cserdíteni, hajtotta az ökröket az apja tanyája felé.

Az apja, amint ott szántogatott két ütött-kopott, girhes ökrön, egyszer látja, hogy megy arra egy hatökrös szekér, de senki sincs körülötte. Az ostor is csak magától pattogott. Megijedt erre, szaladni akar, de Jankó elkezd utána kiabálni:

– Ne szaladjon kend, édes apámuram, csak én vagyok, a kend fia, ételt hoztam.

Erre megállt az apja, elvette az ételt, hozzáfogott az evéshez. Míg ő evett, Jankó befogta a hat ökröt az ütöttkopott, girhes ökrök helyére az ekébe, elkezdett rajtok szántani. Nem kellett nekik segítség, még maga se csinált semmit, csak az ökör füléből pattogtatott. De azért úgy meg lett szántva a föld, hogy jobban se kellett.

Ezalatt arra ment egy nagyúr négylovas hintón. Jankó éppen akkor volt a fordulónál, mikor ott mentek el. Nézi az úr a hintóból, hogy az ökör magától megy, az eke magától szánt, az ostor magától kongat.

„Miféle csuda ez?” – gondolja magában.

– Eredj, Pista inas, kérdezd meg, hogy ki hajtja azt az ökröt, ki tartja azt az ekét, ki kongat azzal az ostorral, aztán hídd ide azt az embert, aki amott eszeget!

Előhíttá Pista inas azt az embert.

– No, szegény ember – kérdezi az úr –, ki csinálja mindezt a csudát?

– Hát biz azt, nagyságos uram, csak a fiam, Babszem Jankó, aki az ökör fülében ül, onnan kongat.

– Adja el kend nekem ezt a gyereket, megveszem jó pénzen.

A szegény ember nem akarta. De akkorra Jankó is odament, biztatta az apját, hogy csak adja el, majd visszaszökik ő nemsokára. Így hát megalkudtak egy véka aranyban, ezüstben, a szegény ember – aki most már gazdag ember lett – befogta a hat címeres ökröt a szerbe, rátette a sok kincset, hazament. Olyan úr lett, mint egy kiskirály. Az úr pedig papírosba göngyölgette Jankót, beletette a dolmánya zsebébe, hazavitte. Otthon meg se nézte, hanem papírostul beletette egy kis aranyládába, azt egy nagyobb ezüstbe, azt meg egy még nagyobb rézbe. Azután mindegyik ládát bezárta hármas

zárral. Másnapra aztán összehívta a tenger sok vendéget, nagy dínomdánomot csapott. Mikor vége volt az ebédnek, behozta a hármasládát, mondta, hogy mutat ő most valami furcsát, amelyet még sohasem láttak. Bámultak a vendégek a ládára, mint borjú az új kapura, várták, hogy mi lesz már ebből. A házigazda lassan nyitogatta egymás után a záradakat. Kivette a kis papírost, elkezdte kifelé göngyölgetni. Csak göngyölgeti, csak göngyölgeti, egyszer csak szétesik a papíros, az

